

Abonamentul:

Pe un an 8 coroane.
Pe jumătate de an 4 cor.

Pentru România și alte
țări străine pe an 10 cor.

—
Un număr singuratic
10 fileri.

PROGRESUL

Redacția și Admini-
strația Nr. 817.

—
Telefon Nr. 29.

—
Apare în fiecare
Sâmbătă.

—
Inserate după învoială.

—
Manuscripte nu se
înapoiază.

„Cinci minute” în viața conjugală.

În timpul critic de „cinci minute” se prăbușesc mai multe vieți conjugale decât în restul de 23 ore și 55 minute din zi și noapte!

Eată o constatare făcută de un medic și adînc cunoscător de oameni într'o foare germană din țările nordice. Acest timp critic se ivește cînd bărbatul intră în casă, la amnează ori seara, venind dela lucru. Orcare femeie tînără va descoperi ușor că în acel moment bărbatul ei atunci e mai posomorît, mai iritabil. O femeie negîndită se va supăra foc de nepolitețea aparentă a bărbatului cînd vine acasă. Ea așteaptă ca bărbatul să intre în casă vesel că o revede, nu salutînd cu „fața acră”. În acel caz femeia își pierde răbdarea, abnegația și tot simțul delicateții și — se ia la ceartă cu bărbatul... Uneori se ajunge la plîsete și reproșuri din o parte, și la dizvinovățiri amare din altă parte. Însfîrșit „bărbați cei neînțeleși de soțiile lor” o iau razna la birt! Multe femei tinere se izbesc de cleanțuri; cele cinci minute de întîmpinare a bărbaților, cînd vin acasă dela munca zilei, sînt pentru cele mai multe femei — proba de foc. Dacă răzbesc a trece peste acest răstimp critic, pot nădăjdui o viața conjugală armonică. În cele din urmă n'ar fi așa greu a trece neted peste acest

timp critic. O Englezoaică cuminte, care înainte de a se mărita fusese angajată într'o casă comercială, povestește despre cele „cinci minute” ale vieții ei conjugale:

„Cînd pentru întăiașidată mi-a venit bărbatul dela slujba lui, și eu deschizîndu-î ușa antreului, ear el, văzînd că-mi îmi salută rigid, nepăsător, m'am revoltat... Eu m'am fost bucurat atît de mult de venirea lui acasă, ear el intră, rece ca un stan de peatră, fără să ia în socoată din partea mea bucuria revederii. Jignită de purtarea lui necuviincioasă, era cît p'aci să-î întorc spatele, dar în acel moment, băgînd de seamă fața lui palidă, obosită, mi-am adus aminte de zbciumul de pe vremea cînd slujiam și eu la alți, și fără ezitare i-am înțeles situația. E și natural că după muncă și zbciumările zilei, bărbați adeseori abia își deșchid gura. În asemenea cazuri nu ajută decît — amabilitatea. Decî: după o secundă mi-am înțeles datoria de soție. I-am ajutat să-și depună paltonul, i-am pus pălăria în cuier și i-am deschis ușa poftîndu-l să intre în sufragerie. Privirea lui obosită a început a se însenina, văzînd masa gătită și împodobită cu flori. Ferindu-mă a nu-l molesta cu întrebări superflue, i-am oferit un poc al de apă cu sirop, pe care bărbatul-meu l-a golit — în sănătatea mea. Înainte de masă am stat cinci minute...

de vorbă și — fericirea conjugală a rămas ferită de orice deranj.

Să nu creadă cineva, că în felul acesta bărbatul devine pretențios. Dimpotrivă. El se simte îndatorat față de soția lui, care și ea la rîndul ei e nevoită a se sili să-și primiască bărbatul cu veselie, cu mulțumire sufletească, cu un zimbet prietenesc, făcîndu-se a nici nu observa supărările și aspăsarea sufletească a bărbatului. Orcare bărbat, dacă nu-î prea agoist și negîndit, ori prost, se va strădui a urma și el exemplul.

Reproducem și noi aceste povețe folosite, cuatît mai virtos, că Româncele noastre, nepregătite îndeajuns pentru viața conjugală, nu numai că nu înțeleg a-și face casa raî, ci dimpotrivă, dacă e să grăim adevărul, vorba lui Porumbescu din *Cisla*: „femeia-î dracu”... ea răstoarnă toate, ea taie și spîzură; ea, Eva, face și în societatea românească golomoz, gilceavă iad...

—
Ori nu?

Dacă da, atunci să nu se mire nimeni, că făcîndu-ne la rîndul nostru datoria de a scruta cauzele mizeriilor noastre sociale, ne-am împedecat în a constata rolul trist al femeilor în zbciumata noastră societate românească.

FOILETON.

Zarea torței cerești.

După Iosif Erle, de Ioachim Dabici.

Al fuoco, al fuoco! acest strident strigat se auzia prin noaptea întunecoasă, se auzia sunetul înspăimîntător al signalelor de pompieri, uruitul trăsurilor greoaie trase de cai mînați în galop pe străzile pardosite.

„Palatul N... în flacări, zbură din gură 'n gură înspăimîntătoare veste. Da, o veste înspăimîntătoare. Splendid palat vechi era situat în mijlocul orașului M... și dacă năprasnicul foc s'ar lăși mai departe, atunci o parte întreagă de oraș, proprietățile a miî de locuitori ar deveni amenințate cu peire.

Diamine che disgrazia! blăstămau bărbați și alergau spre locul nenorocit.

Santa Maria misericordia! se văitau femeile de jumătate dezbrăcate și cu copii plîngînd în brațe ieșiau din case.

Al fuoco, al fuoco! Cu sfortări supraomenești trebuia să ne luptăm, de a reținea mulțimea ce se îmbulzia către foc, ca pompieri să-și poată începe lucrul pentru stîns și pentru mîntuirea a ce se mai putea.

Abia după ce ne sosi în ajutor și un detașament de miliție, se putu restabili ordinea.

Acum avui timp a privi obiectul focului. Din tractul dîndărăt al palatului, ieșiau uriașe

limbi de foc, pecînd partea anterioară era neatăcută. Ferestrele înalte străluciau de învedereare, însă lumina provenia din sute de lumînări aprinse în scumpele candelabre de prin spațiile sale ale castelului. În seara aceasta s'a sărbătorit splendid, în cerc de nobili în familia Grofiței un eveniment mare: logodna contesei Gina cu marchisul X.

Sărmana contesă, ea avea altă iubire în inimă, dar trebui să fie sacrificată pentru conveniență și mamon, pentru că așa hotărîra mama ei grofița văduvă, cu unchiul ca tutorul ei. Așa se vorbea pretutînd în oraș compătîmind cu toți pe nevinovata contesa. Cît de fricos a fost conturbată logodna! Muzica și risul amușîră, la strigătul de alarmă, al fuoco, al fuoco! ear oaspeți în spaima lor luară fuga care încătore.

„Unde sa iscat focul?” întrebaî pe un pompier.

„În magazina cu fin delîngă grajd, domnule comisar”.

Eu alergai prin vestibulul larg și plin de fum într'acolo.

Un moment stătuî înmărmurit, de privești groaznică ce mi-se înfățișă. Zidirile laterale ale grajdului, făcute din lemn și umplute cu fin, ardeau ca o torță colosală. Ajutor omenesc nu se mai putea aștepta; întreaga acțiune a pompierilor se restrîngea numai de a împedeca lățirea focului.

— Fost-au zidirile locuite? întrebaî pe un servitor ce alerga către mine cu o lada proastă

în spate, de bună seamă această ladă formînd tot avutul lui.

— Da! de servitori, că tot noi sîntem totdeauna cei pagubiți.

— Voi veți fi și cauza focului, prin blăstămata de neprecauțiune, zise un pompier ce-și umplea vadra la fîntînă.

Servitorul era gata să-î răspundă, și poate nu prea politico, dar îi curmaî vorba întrebîndu-l:

— Dar ați scăpat barem toți teferi?

„Grazia al boun Dio, și”... noi toți am fi acum scrum și cenușă, dacă nu ne-ar fi alarmat la timp „contessina Gina”.

— Contessina Gina! Cum a ajuns ea aici la izbucnirea focului?

— Cum să știu eu? Cerul ca pe un înger păzitor a trimis-o la timp potrivit.

În decursul festivității? E ceva rar! Mai departe nu putui urmări acest gînd, căci în acel moment, se auzi în grajd un nechezat de cai, apoi servitorul ce era lingă mine mai că mă îmbrînci, cînd deodată văzuî ca o săgeată fugînd pelîngă noi vreo patru cai spăimîntați de foc și ieșiți din grajd, fugînd drept înspre parcul cel mare.

Fără voe îi urmării cu privirea și stătuî ca amușît. E o viziune ori realitate?

La mijlocul drumului către parc, de zarea focului învedereat ca ziua, pe unde fugiau cai văzuî o ființă femeiască în haine albe, stînd în genunchi și cu mînele împreunate spre rugăciune.

Cele mai vechi osăminte de om aflate în Anglia.

Dr. Fritz Devermann publică următoarele amănunte în această privință, în „Frankfurter Zeitung“:

Cele mai vechi osăminte de om, aflate până acum, erau cele din năsipurile dela Mauer, lângă Heidelberg. Omul aflat acolo, i-s'a dat numele de Homo heidelbergensis Schoetensack. Năsipurile sînt din partea veche a păturile zise diluviale, din cea mai nouă epocă geologică: cea quaternară. Aceasta, precum se știe, se împarte în diluvială (mai veche) și modernă, sau aluvială. Mai nou este omul dela Neanderthal, care s'a aflat întâi la Neanderthal și apoi, în timpul din urmă, într'o mulțime de exemplare bine păstrate, în Franța, în Dordogne. Acest soi de om era foarte respins în epoca diluvială.

În Anglia nu s'au găsit remășiți de om din această epocă, fiindcă peatunci Anglia toată zăcea sub o pătură groasă de gheață.

Dar acum, C. Dawson, a aflat în Sussex la Piltdown remășiți, cari, după descripțiile și fotografiile publicate de d-rul A. Smith Woodward, aruncă lumină vie asupra istoriei omului. Remășițele sînt mai vechi decît cele dela Heidelberg, deci chiar dela începutul epocii quaternare, din pătura antediluvială, dacă nu dela sfîrșitul epocii terțiare.

C. Dawson, primblîndu-se, a trecut pela un loc, unde niște muncitori dregeau șoseaua. Ei aruncau cremenî lucrute și Dawson le-a tras luarea aminte asupra niscaiva osăminte ce-ar putea întilni. În altă zi a aflat o bucată de tîgvă foarte groasă; a doua zi alta tot din aceia tîgvă. Atunci s'a hotărît a face acolo săpături și cercetări împreună cu Dr. A. Smith, dela British Museum.

Au aflat și alte bucăți din aceia tîgvă și jumătate din falca dreaptă de jos. Au mai aflat unelte de cremene și unele osăminte de animale.

Au văzut că osămintele animale sînt unele pliocene (adecă din partea din urmă e epocii terțiare) și altele diluviale. Cele dintăi sînt rostogolite de apă și au suferit roaderă frecîndu-se; celelalte n'au suferit nici rostogolire nici roaderă. Tot așa se și

cu uneltele de cremene. Unele, cele mai primitive (eolite), sînt rostogolite, etc.; celelalte n'au fost mutate din loc. Nici osămintele de om n'au suferit rostogolire. Va să zică sînt din partea cea mai veche a epocii diluviale.

Nu se știe dacă tîgva era sfărmată ori au sfărmat-o din nebăgare de seamă lucrători; nu se știe, deasemenea, dacă falca de jos făcea parte din aceleași ins ca și craniul. Dar starea lor de fosilizare este întotdeauna aceeași ca a celorlalte remășiți de animale diluviale vechi sau antediluviale.

Nu se poate afla cît va fi fost încăperea tîgvei, căci e și sfărmată și lipsesc multe bucăți. Dar încolo are toate caracterele celor de om. Nu are ridicătură maimuțească, deasupra ochilor, așa de lovitoare la craniul omului dela Neanderthal. În această privință se apropie de ale oamenilor de astăzi.

Prof. Grafton Elliot Smith, anatomist dela Universitatea din Manchester, a cercetat întipăriturile lăsate de suprafața creierului pe partea dinlăuntru a oaselor craniului. Lucrul cel mai însemnat e că omul dela Piltdown a avut creierul cel mai primitiv, cel mai maimuțesc, din toți creieri omenești cunoscuți.

Se știe că falca de jos a omului dela Heidelberg este foarte greoaie și masivă, apoi lățimea apofizei coronare, înălțimea fălcei, mărimea dinților sînt cutotul prea mari pentru un om. Pe urmă la falca dela Heidelberg, ca și la rasa dela Neanderthal (din Germania și Franța), lipsește bărbia. Dar la omul dela Piltdown nu numai că lipsește, ci partea dinaintea fălcei dejos, unde se lipește cu partea corespunzătoare a celeilalte fălci, iese cudesăvîrșire înainte, încît aceia rasă de oameni avea, în toată puterea cuvîntului, bot, nu gură. Altfel falca nu era greoaie, nici prea mare. Profesorul ne dă alături falca omului dela Piltdown cu o falcă de cimpanzeu tinăr: nu se deosebesc întru nimic. Și mușchi erau lafel, cum dovedesc întipăriturile. Niciun anatom n'ar atribui această falcă unui om, dacă n'ar fi din fericire, două măsele, cari sînt cutotuluitot omenești, depărtîndu-se foarte mult de cele maimuțești.

Va să zică, pela sfîrșitul epocii terțiare ori la începutul celei quaternare, trăia în Europa o rasă de oameni, deosebită și mult mai joasă decît cea dela Heidelberg sau dela Neanderthal.

Rasa aceia dela Piltdown va purta numele Eoanthropus Dawsoni.

IGIENĂ.

Albumina și energia.

E dovedit că popoarele cari se nutresc cu mîncări sărace de albumină, în energie și putere stau îndărătul altor neamuri cari se folosesc de o hrană bogată în albumină. În fața acestei afirmări, învățatul E. T. Wherry atrage atenția asupra următoarelor cercetări și observări, cari dovedesc contrarul, barem în Japonia și în India, cari țări mari se pot lua ca pilde.

Boala numită *beri-beri* a Japonezilor se explică ca povenită din hrana săracă de albumină a poporului. Japonezi mîncă orez curățit, deși încă demult s'a fost dovedit influința binefăcătoare a sămințelor necurățite asupra puterii de rezistență împotriva acestui morb. În timpul din urmă trei cercetători japonezi au preparat din țărițe de orez așa numitul *Orizanin*, dovedit ca un excelent remediu încontra boalei *beri-beri*. Totastfel și țărițele (coaja) altor sămințe cum și în a celor mai multe legumi (substanța din cele avînd însușiri asemănătoare), pecînd laptele, ouăle, peștele și carnea nu conțin decît foarte puțină ori aproape nicio asemenea substanță.

Din cercetările făcute asupra alimentației dela marina japoneză se arată, că boala *beri-beri* numai prin nutrirea cu alimente bogate în orzanin s'a putut înlătura. Din părerea învățatului Wherry se concludă că insuficiența puterii de rezistență la Japonezi derivă din obiceiul lor de a mînce orezul după ce se extrage din el țărițele cari conțin așa numitul orzanin. La Indieni deasemenea, hrana lor săracă de albumină face că o populație atît de mare e ținută în frîne numai de o mînă de soldați britanici.

Cercetările făcute mai deunăzi de către „Comisia sanitară Rockefeller“ au arătat cum 60—80 procente din acești locuitori sînt stînjeși în dezvoltarea lor fizică și intelectuală, din cauza efectului nutremîntului lor sărac de albumină.

All erta! strigai din toate puterile. Prea tîrziu, nefericita zăcea căzută dealungul pe pămînt, cai au trecut peste ea. Cu fuțea posibilă fusei acolo. Indurâte, Doamne, contessina Gina! Da, ea era în plină frumusețe, fără viață, albă ca haina ei albă de atlas. Eu îngenunchiai și începui a o examina, nicăiri sînt năniciunde vr'o rană vizibilă și totuși viață, dacă și avea pe cineva de ajutor.

Ajutor, ajutor!

Strigatul meu în toial lucrului de stîns focul rămase neuzit

Deodată deia intrarea parcului auzii strigînd: Gina, Gina! Aici, aici răspusei eu.

Iesu Maria! În toată viața mea nu voi uita acest țipet de durere și disperare, era mama ei care se aruncă peste corpul amorțit al ficei.

— Le morta, le morta! se vîită ea și se zdorbă... se părea însă, că suspinele mamei rechemară sufletul ficei, căci după un oarecînd Gina deschise ochi...

Un fior trecu prin corpul Ginei și cu bruschețe respinse mîinele mamei, care înfricată îi ținea mîna în ale ei.

— Lasă-mi mîna, zise ea, e mîna ce o ai fost promis nebunului de marchiz și care eu o am prefăcut-o în mînă criminaiă.

— Gina, Gina!

— Voi ați voit a mă constrînge la căsătorie, deși și în genunchi v'am rugat, dar totul înzadar, marchizul orcit de fără onoare e, totuși va trebui să respingă acum mîna unei folomocare.

— Domnule comisar, te rog pe toți sfinți a nu-i da ascultare și crezămînt, nefericita aiurează.

— Da grofiță. D-ta ai dreptate, alerg a-i aduce ajutor.

— Încă un cuvînt, d-le comisar, D-ta ești convins că Gina fantazează?

— Pe deplin, grofiță, contesa trebuie să fantazeze! Adîncile rane ale inimii îi întunecă mîntea, acum vă încumbă datorința de mamă, să aveți grijă că la fiica dumneavoastră în viitor să nu mai survină cauză de a se repeta astfel de fantazii.

Grofița resuflă mai liniștită. Primește mulțumita mea, d-le comisar, Dumnezeu să-mi țină fiica, ear eu voi ști să-mi ispășesc greșeala.

Îndată se luură măsurile necesare și contessina Gina fu transportată în pavilionul parcului. Un medic sosit la fața locului, constată, că organele nobile nu sînt vătămăte, ci numai prin influința fricei e atăcat sistemul de nervi, și ea prin o tratare blîndă și traî liniștit încurînd se va însănătoșa.

Ce s'a crezut de imposibil, s'a făcut prin bravi pompieri, nu numai ferind castelul da par focului, ci au mîntuit și o parte de oraș, ame nîntată a cădea pradă focului.

„N'a perit nicio viață de om, numai nobila contessina Gina, care mai întâi observase focul produs de bunăseamă prin negrija vreunui servitor și a alarmat servitorimea, avînd astfel să devină jertfa altruismului ei“.

Așa raportau în proxima zi jurnalele din oraș și lumea credea.

Puține luni după această întîmplare se căsători contessina Gina cu un talentat și brav ofițer. Nimeni n'a putut înțelege ce a determinat pe grofița de a repăși dela dorința ei insistentă de a-și mărita fata după marchizul X.

Grofița ajunse pentru aceasta în neînțelegere cu fratele ei, dar pentruaceia rămase neclintită la hotărîrea din urmă.

Intre poeziile dedicate după datină italiană tinerei părechii a fost în care se găsia fraza: *Zarea torței cerești* a înveuerat miresei norocul dorit.

Ce își va fi gîndit contessina Gina la auzul acestei fraze?

Că poezi citeodată instinctiv spun adevărul.

Doba reclamei...

L'a reclamei dobă mare,
Te unul, — bat osută.
Se face 'n zdrențe doba,
Și-i tot nouă, nebatută.

Ce am face noi în lume,
De n'ar exista reclama?! —
Reclamagii! bateți doba,
Că e lesne — lesne zama...

Vlăduț.

ECONOMIE.

Grîul sălbatic.

Dr. Magdonald din ministerul agriculturii în Africa de mează a adus la cunoștința guvernului englez, că pe moșia Lichtenburg, în partea secetoasă a Transvaalului, oameni au izbutit să producă o recoltă de grîu fără să fie căzut o picătură de ploaie dela sămănat până la secerat. Acolo plouă numai odată pe an timp de câteva săptămîni în vremea ernii; pe urmă e săcetă de săvîrșită. Au întrebunțat așa zisa metod *dry farming*, sau cultură uscată. Ară bine ogorul, seamănă și bat bine cu tăvălugul fața pămîntului. Au apoi grijă de nu lasă să crească buruene cari scot apa din pămînt.

Dar eată că pe altă cale se va ajunge de asemenea la puțină de-a cultiva grîu în ținuturile cele mai secetoase. Și anume prin corcirea grînelor obișnuite cu grîul sălbatic.

În 1906 s'a descoperit în Palestina acest fel de grîu. E grîul care prin cultivare timp de mii de ani s'au făcut toate soiurile de grîu astăzi. La drept vorbind descoperirea grîului sălbatic e mai veche; a făcut-o încă din 1859 botanistul Kotsy pe muntele Hermon din partea de miazănoapte a Palestinei. Dar a adus numai un singur fir cu spic. A stat firul acesta mai multe zeci de ani în herbarul muzeului de istorie naturală din Viena, pânăce Körnicke a arătat că firul e grîu sălbatic.

Înzădar s'au ostenit însă alți să mai afle în Palestina grîul acesta. Aaronsohn abia a izbutit însfîrșit.

Triticum dicoccoides, adică grîul sălbatic — spre deosebire de *Triticum sativum*, grîul cultivat, — crește până la 35 sau 40 de cm., rar până la 80. Aaronsohn, după indemnul a doi profesori din Berlin, l-a aflat pe muntele Hermonului, în Galilea, și în mare număr în ținutul la răsărit de Iordan. Niciodată nu se află prin apropiere de grîul cultivat. De pe această împrejurare și de pe alte caractere botanice, se vede că nu e vorba de grîu obișnuit, care s'ar fi sălbatic, ci de grîul sălbatic, strămoșul grînelor cultivate.

Dar se află în jurul Mării-moarte la 250 de m. sub nivelul Mării-mediterane. Nu prea alege pămîntul; dar cel văros, moale nu-i place.

Aaronsohn s'a interesat de acest fel de grîu, nu numai ca botanist, dar și ca agronom. Inadevăr, grîul cultivat a cam slăbit și multe boli îl bintue; apoi e foarte pretențios în privința pămîntului și a ploii.

Aaronsohn a căutat, prin corcirea între sălbatic și cel cultivat, să capete feluri cari să nu mai fie bintuite de rugină și de alte boli și să crească pe pămînturi rele, dînd totuși roade îmbelșugate. A reușit. Deci va fi cu puțință a cultiva grîu într'o mulțime de ținuturi întinse din Africa, Asia și America, unde nici nu se putea gândi la cultivatul grîului, fără a aduce mai întîi, cu cheltueli, mari pentru udat ogoarele.

El a trimis soiurile corcite, căpătate în Palestina, de s'au făcut cercări cu ele în Germania și Statele-Unite. Rezultatele căpătate, atît la Pappelsdorf în Germania, cît și în Statele-Unite, sînt mulțumitoare. Soiurile cultivate în Germania, dela 1908 până acum s'au dovedit nepăsătoare la frig și la rugină. Deci, se va putea cultiva grîu în ținuturile nordice ale Europei.

Din America a chemat pe Aaronsohn să vie, acolo, punîndu-l la îndemînă mijloace de a face experiențe cît mai întinse. Dar, avînd în vedere că Palestina, patria grîului sălbatic, e locul mai nimerit pentru experiențe, Aaronsohn a rămas pe loc și își urmează cercetările cu sprijinul Statelor-Unite.

Înțelege orcine revoluția ce se pregătește în agricultură prin sistemul *dry farming* și prin corcirea lui Aaronsohn.

La noi, soiurile acestea s'ar putea cultiva în părțile stîncioase și lipsite de apă.

FELURIMI.

Bărbatul ideal. Domnișoara Mary Bozman descrie într'o revistă engleză, firea bărbatilor. Omul ar crede, scrie între altele d-șoara Mary, că poetul și scriitorul ar fi bărbatul cel mai ideal. Adevărul este tocmai dincontră: artiști și scriitori sînt ființele cele mai capricioase și seamănă, durere, în acest punct cu noi femeile. Actori și muzicanți, egoiști

aproape fără excepție, prea adeseori sînt grobianți cu soțiile lor. Greșeala medicului stă în faptul, că nu vede în consoarta sa, decît todeauna un pacient. Slăbiciunea profesorului, zice tot d-șoara Mary, este că în toate chestiunile vre să fie mai cuminte, decît nevastă-sa. Bărbatul negustor e de obicei un om sec. Nici militari, nici sportivi nu-s mai buni; ei numai în mijlocul societății își arată politeța cu femeile lor. O singură ocupațiune merită laudă: ocupațiunea marinarului. Marinarul este bărbatul ideal; furtunile de pe mare îi oțlesc nervi și inima. Dar îndeosebi împrajurarea, că marinarul lipsește adeseori din căminul familiar, îl face să fie un bărbat excelent, el deciteori se întoarce acasă, știe să prețuiască bunătățile vieții. — D-șoara Mary Bozman, cum se vede e o persoană foarte cuminte.

Convocare.

Conform §-lui 41 din statutele „Astrei”, despărțămîntul Oravița, invită pe toți Onor. membri și iubitori ai culturii rom. la

adunarea generală

ce se va ține *Duminecă în 13/26 Octombrie a. c.*, la ora 1 1/2 din zi la Forotic în localul școlii rom.

ORDINA DE ZI:

1. Deschiderea adunării. 2. Raportul comitetului și al casierului. 3. Alegerea comisiunilor. 4. Eventuale disertații. 5. Alegerea comitetului pe noul period. 6. Propunerii. 7. Inchiderea adunării.

Oravița, 3/16 Octombrie 1913.

Dr. Petru Stoina

secretar.

I. E. Țieranu

director.

CRONICA.

„Romănul”, organul oficial al partidului național rom. într'un oftat neexplicabil retează cu o singură trăsură de condei valoarea „Progresului” din cauza unei cronici de șase rînduri, în care la 1 Septembrie st. n. vestisem și noi (împreună cu „Drapelul” din Lugoj) inaugurarea noului gimnaziu comunal din Oravița.

Pentru a se lămuri ori greșeala ori tendința neînțeleasă a primului nostru organ de publicitate de a ponegri pe conducătorul revistei noastre, d-nul Jianu și-a dat jalba în scris la conducerea partidului, avînd a-și face mai tîrziu și datoria de a răspunde și în publicitate la atacul ce i-a venit ca din senin din partea celorce mai mult ar fi dator să-și cunoască oameni.

În adunarea generală a băncii rom. „Plugarul” din Cacova, ținută Dumineca trecută, s'a luat hotărîrea înțeleaptă de a se convoca peste 4 săptămîni o altă adunare generală-extraordinară în scopul fuziunii sale cu un alt institut de bani din apropiere.

D-șoara Aurelia Luș (Voivodinți) și înv. Ioan Ursu (labuca) fidanța... elicitării!

† Dr. Petru Pipos, profesor la institutul pedagogic gr. or. român din Arad, membru de onoare al reuniunii înv. aradane etc., după o viață laborioasă de 32 de ani pe terenul școlar, în urma unor suferințe grele, și-a dat nobilul suflet în minile Creatorului la 12 Octombrie 1913, în etate de 54 ani. Doarmă lini!

Holera a încetat în comuna Socolar, dar s'a îndrîjit cuatît mai tare în comuna Ildie, unde au murit pîn'acum 15 persoane, ear alți patru inși sînt încă bolnavi.

Se știe că în ministerul de culte și instrucție se lucrează și la proiectul reformei învățămîntului din școlile elementare și medii, și în legătură cu aceasta se plănuieste și reformarea inspectoratelor.

Guvernul austriac a numit pe Ruteanul Artemon Manastyrski în scaunul de vicar general al bisericii ortodoxe, pe care Români declară că nu-l vor recunoaște de vicar general.

Ministrul de culte Ex. Sa D-nul B. Jankovich, care a vizitat mai deunăzi la Sibii și Blaj pe mitropoliți noștri români, a făcut în timp relativ scurt, o însemnată carieră politică. Ales deputat în cameră la 1910, a ocupat încurînd locul de viceprezident al parlamentului. Nu mult după aceasta a fost numit secretar de stat în ministerul de culte, ear pe urmă i-s'a încredințat conducerea acestui departament de calitate de ministru. Astăzi are vîrsta de 49 ani. Și-a terminat studiile secundare în Teresianul din Viena, ear drepturile la facultatea din Budapesta și Paris. Trecînd doctoratul în științele de stat, s'a ocupat cu studiul științelor naturale și a cercetat în acest scop universitățile din Londra și Freiburg. A întreprins lungi călătorii. În timp de un an și jumătate a vizitat Statele-Unite, Mexico, Japonia, Pekingul. Indochina, Java, Ceylon și interiorul Indiei. În călătoriile sale a dat atențiune îndeosebi rapoarturile economice și culturale din țările amintite. Întors în capitală a deschis la universitate ca agregat (docent privat) un curs despre chestiuni financiare și de credit.

În recenta sa operă literară *Rusia la Dunăre*, ministrul de culte al Rusiei, Românul moldovean Casu, descrie frumos moravurile și toate pasurile Românilor din Basarabia, ear fostul ministru otoman Românul Bațaria descrie viața Albanezilor.

Pentru a avita orce bănuială ce se năpustise, din cauza atentatului dela Tîmpa, chiar și asupra elevilor dela liceul român din Brașov, directorul d-l V. Onițiu a dat ordin sever elevilor să evite orce aglomerare sau fapte ce ar putea da prilej la asemenea bănuială.

Guvernul ungar a hotărît construirea unei linii ferate dela Semlin—Fiume la Iablania—Orșova prin care România ajunge în linie directă cu Marea-Adriatică.

La Academia Română d-l N. Iorga a făcut o comunicare despre istoria Evreilor în România.

Din Turnu-Severin vine stirea că decurînd au trecut în josul Dunărei, venind din Austria, opt șlepurî mari încărcate cu munițiuni de război destinate pentru Bulgaria. Știrea aceasta a făcut mare senzație în oraș.

În noul seminar gr. cat. rom. din Lugoj sînt plasați 46 studenți în teologie și 48 elevi dela liceul de stat din localitate.

Ni-se comunică din Orăștie, că o seamă de prieteni intimi ai mult regretatului Aurel Vlaicu s'a hotărît să publice un volum în amintirea ilustrului erou fulgerat în zborul către ideal. În posesiunea multor scrisori și a multor fotografii în legătură cu opera și viața martirului dela Bănești, prieteni aceștia ai lui Vlaicu vor da publicului românesc una dintre rarile cărți de comemorare, care să fie vrednică de strălucirea numelui pe care-l pomenesc. Începînd cu zilele copilăriei, cu ani de studii, cartea aceasta va aduce știri noi despre întăiele încercări ale lui Vlaicu pe terenul aviației, va face istoricul zborurilor lui dela sfioasele legănări fără siguranță, până la clipa de crînceană durere a catastrofei, și în legătură cu toate acestea va da ilustrații necunoscute. Afară de biografia amănunțită și de aprecierea operei lui Vlaicu, volumul acesta de amintire va cuprinde și toate semnele de durere ale neamului, manifestate cu prilejul tragediei pe care n'o să o putem uita nicicînd.

Sîmbătă, în 4 Octombrie, s'au ținut serbările organizate cu ocazia împlinirii de 50 ani dela înființarea gimnaziului din Năsăud.

Bibliografie.

A apărut din „Haiduci Noștri” de I. I. Izverniceanu fascicula Nr. 3 și se află în vânzare la Tipografia „Progresul” societate... în Oravicabánya. Prețul unei fascicule e 10 ml. Se caută vînzători pelîngă rabat convenabil.

Editor-proprietar: Gheorghe Jianu.

Redactor-responsabil: Ilie Oravițanu.

Apoteca la „Sf. Gheorghe”

Strada principală (vis-à-vis de R. Goldstein)

Aviz.

Dăm de știre la totnatul că la **Redacția noastră** aici în **Oravița** lângă banca românească „Oraviciana“, am deschis la 1. Ianuar c. st. n. un

Birou de informații,

la îndămina celorce au daraveri de orice natură atât în orașul cât și în provincia noastră întregă, exoperind, ori înlezând fiecăruia care ne trece pragul: cumpărări și vinderi de imobile, obiecte, mașini agricole, acții etc., dînd Românilor noștri din Valea Carășului, cari ne vor cere ajutorul și alte îndrumări, necesare.

Premiat cu marele premiu Grand Prix.

Cine dorește să aibă o față albă ca laptele, să folosiască **crema americană, pudra americană și săpunul american**, care depărtează de pe față și de pe mini orcefel de pete, și întrece toate mijloacele de acest fel, întrebuintate pîn'acum. Se capătă la: **Apoteca Sfintul Gheorghe în Oravița** (peste drum de prăvălia R. Goldstein).
Prețul unui borcan de cremă americană 1 cor. Prețul pudrei americ. 1 cor. 50 fil. Prețul săpunului americ. 80 fil. Incontra durerii de dinți mai bune sînt pi. caturile americane. Prețul 1 cor.

Ospătăria Novák din Oravița, hotel restaurant și cafenea, e de vînzare.

Informațiuni: la proprietarul **Löwinger Gábor** în **Oraviczabánya**.

Cea mai bună hîrtie pentru cigarete Club din fabrica Modiano.

Depoul general pentru Banat la

IGNAZ FELDMANN în Oravița

Anunț.

Vechea firmă

HARASZTHY
unde se leagă cărți de tot felul,
în toate culorile, cu prețuri absolut moderate, se află acum
în casa negustorului, Konz peste drum de biserica catolică din Oravița-montană.

Compagnie Gener. Transatlantique
Linia franceză
Linie directă de vapoare:
Havre—Newyork
și
Kanada

peste Basel (Svițera) și Paris.
Biroul: Budapest, VII., Baross-tér 15
Telefon Iózséf 14—97.

Banca de asigurare

„Transylvania”

fondată la 1863, primește asigurări pe viață și asigurări încontra focului și încontra grîndinei etc. în condiții foarte favorabile.

Valori asigurate: 105 milioane cor. — Despăgubiri plătite: 7½ milioane cor. Fonduri de rezervă: 2 milioane cor.

Informațiuni la Direcțiune în **Sibiu**, strada Cisnădiei 5., la Agentura principală în **Arad** la Agentura cercuală din **Oravița** și la Agenturile locale de prin diferite comune românești, reprezentate prin bărbați de-ai noștri de toată încrederea.

La Tipografia „Progresul” în Oravița

se pot comanda

totfeul de tipărituri bisericești, școlare, advocațiale și comunale

precum și

toate tipăriturile pentru bănci: cărți necesare la contabilitate etc.

Afară de asta se efeptuesc:

acții, cupoane, losuri pentru loterii etc.

lucrate toate cu gust

➡ Nădăjduim că toți Români de bine ne vor trece pragul. ➡